

NON-PAPER

Република Србија је од 1991.године пружила уточиште укупном броју од 850.000 људи угрожених ратом. У овом тренутку у Србији живи 97.000 избеглица, од којих је 75 одсто из Републике Хрватске. Република Србија стоји на становишту да је један од приоритета добросуседске сарадње правично и одрживо решавање избегличких питања у региону у складу са Сарајевском декларацијом коју су 2005.г. потписале државе региона - Србија и Црна Гора, Хрватска и Босна и Херцеговина, уз учешће Европске комисије, ОЕБС и УНХЦР.

Република Србија је омогућила да 200.000 избеглица, углавном из Републике Хрватске узме држављанство Републике Србије, као први корак у локалној интеграцији. Значајан број избеглица из Републике Хрватске заинтересован је за повратак у Хрватску, под условом да им се за то обезбеде услови у складу са важећим међународним документима.

Проблеми у вези са остваривањем права избеглица из Р.Хрватске су следећи:

Враћање станарских права

Резолуцијом 1120 СБ УН из 1997. године и Сарајевском декларацијом потврђено је право свих избеглица да се врате у домове у којима су живели пре ратних сукоба. **Преко 42.000 избеглица из Р.епублике Хрватске није повратило станарска права** (право на коришћење стана и откуп под повољним условима, што представља стечено имовинско право које је постојало у доба бивше СФРЈ) и тиме је дискриминисано у односу на остале грађане Хрватске. Влада Републике Хрватске је уместо враћања станарских права понудила модел стамбеног збрињавања, модел социјалног становања, као једино решење. Ово питање **могуће је решавати на три начина: реституцијом** (као што је учињено у БиХ) уз закључивање уговора о заштићеном закупу под једнаким условима, као и за друге хрватске грађане; **додељивањем алтернативног смештаја** (стана), или земљишта и грађевинског материјала за изградњу стамбеног објекта; **новчаним обештећењем** (накнадом/компензацијом).

Конвалидација радног стажа

Иако је Република Хрватска у 2008.г. укинула рокове за подношење захтева, још увек постоје административне препреке и компликоване процедуре за остваривање права на признавање радног стажа лицима која су боравила на подручјима која нису била под контролом хрватске владе током деведесетих година.

Неисплаћене пензије

Током деведесетих година, велики број корисника пензија (процењује се на 40.000), који су остали да живе на територијама под управом УН или су избегли, остали су без пензија, јер им је исплата обустављена једностраним актом пензионог фонда Р. Хрватске. Проблем неисплаћених доспелих пензија (за период 1991-1998.г), настао је као резултат тога што се у Хрватској примењује законска одредба да је корисник примања изазвао околности због којих је дошло до обуставе исплате, иако је исплата обустављена 1. августа 1991. године због заустављања платног промета између Р. Хрватске и подручја која су била под управом или заштитом Уједињених нација.

Обнова имовине

Комесаријат за избеглице је у Р. Србији закључно са септембром 2004. године прикупио 17.500 захтева за обнову ратом оштећене имовине у Р. Хрватској, који су преко УНХЦР-а прослеђени хрватским властима за преко 57.000 лица. Према

подацима Европске комисије о напретку Хрватске за 2008. годину (Progress Report) још увек има око 8700 захтева по жалбама у другом степену, од којих многе нису решене више од четири године. Штавише, обнову кућа не прати одговарајуће улагање у развој тих подручја, отварање нових радних места и изградња инфраструктуре, што додатно отежава одрживи повратак.

Учешће у процесу приватизације

Избеглице из Републике Хрватске су, за разлику од осталих хрватских грађана у потпуности искључени из учешћа у приватизацији друштвених, државних и јавних предузећа, за чији су развој и просперитет дали свој пуни допринос.

Поврат свих запоседнутих пољопривредних имања њиховим законским власницима

Постоји хиљаде хектара заузетог пољопривредног земљишта, у чији посед не могу да уђу власници - повратници или избеглице.

Усвајањем новог Закона о пољопривредном земљишту у децембру 2008. године Хрватски сабор је избеглице и повратнике довео у веома тежак положај. По том закону власници ће убудуће плаћати високе новчане казне уколико своју земљу не буду обрађивали, а као крајња мера предвиђено је и издавање њихових имања у закуп другим лицима. По том закону, ако неко не обрађује своје имање, мораће годишње да плати казну у висини од 15.000 хрватских куна, односно две хиљаде евра по хектару. Та мера ће тешко погодити повратнике и оне који тек намеравају да се врате, јер велики број њих не располаже довољним средствима и механизацијом за обраду целокупног земљишта. Осим казних мера, Закон ограничава и право на продају имања, јер власници не могу свој посед да продају коме хоће, већ га морају понудити Агенцији за откуп земљишта, која врши процену вредности и продају.

Статус боравка и држављанства за повратнике

Значајан број повратника, према важећим прописима Р. Хрватске, нема хрватско држављанство, те се приликом повратка третирају као страни држављани који подлежу ригорозној, компликованој и скупој процедури признавања статуса странца са привременим или сталним боравком у Р. Хрватској. Проблем представљају неадекватни прописи којима се не уважава чињеница да се ту не ради о суштинским странцима, већ о грађанима који су пре распада СФРЈ живели у Хрватској.

Суђења за ратне злочине

Постојање тајних оптужница за ратне злочине има за последицу застрашивање и спречавање повратка избеглица. Објављивањем листе оптужених отклонила би се манипулација оптужницама за ратне злочине, будући да је управо злоупотреба тајних оптужница једна од важних препрека у процесу повратка избеглица.

Безбедносна ситуација

Повремени напади на физички интегритет, достојанство, имовину, верске објекте и гробља грађана српске националности, захтевају квалитетнију, ефикаснију и јаснију акција државних институција на свим нивоима.